

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนัสสนุโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมะให้หัวใจเราผ่องแผ้ว ให้หัวใจเราพ้น
จากทุกข์ ให้พ้นจากทุกข์ พ้นจากกิเลสต้นหาความทะยานอยาก

ที่เราพ้นจากทุกข์ไม่ได้ พ้นจากทุกข์ไม่ได้เพราะมันมีกิเลสต้นหาความทะยานอยาก
กิเลสต้นหาความทะยานอยากคือความไม่รู้ พอความไม่รู้เรา ในการศึกษาทางโลก สิ่งใดไม่รู้
เราก็ศึกษาๆ เราศึกษามามันเป็นการศึกษาทางวิชาการ

ใช้ความไม่รู้ในหัวใจ ความไม่รู้ในหัวใจคืออวิชชา ไม่มีสิ่งใดจะไปศึกษามันได้ ไม่มีอะไร
จะเข้าใจมันได้

ถ้ามันเข้าใจมันได้ เห็นไหม “มารอเลย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า
เจ้าจะเกิดอีกไม่ได้เลย”

เราจะไม่ดำริถึงเจ้า แล้วเจ้าอยู่ไหนล่ะ เจ้าอยู่ในหัวใจนั้น เราไม่เท่าทันในหัวใจนั้นไง เรา
ถึงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐมากๆ ประเสริฐให้เรารู้แจ้ง ให้เรา
ประพฤติปฏิบัติรู้แจ้งในใจของเรา ถ้ารู้แจ้งในใจของเรา เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลานางพิมพา
สามเณรรพาลูกเกิดขึ้นมา มันละล้าละลึงๆ มันทุกข์มันยากไปทั้งนั้นนะ ไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด
คนแก่ คนเจ็บ คนตาย นี่ด้วยสติด้วยปัญญาของท่าน ฟังตรงข้ามต้องมีไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่
ตาย ถ้าไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันจะมาจากไหน

เห็นสมณะไง เห็นสมณะก็เลยออกบวช ออกบวช ๖ ปีมันทุกข์มันยากขนาดไหน เวลา
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเนะ เสวยวิมุตติสุขๆ วิมุตติสุขมันแสวงหาได้

ในหัวใจของเรา วิมุติสุข มันสุขในความพอใจของเรา ใจเรามีคุณธรรมในหัวใจของเราแล้วมันไม่เดือดไม่ร้อนใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ คุณธรรมในใจอันนี้ไง

คุณธรรมในใจอันนี้ เวลาหลวงตาท่านพูดถึง เห็นใหม่ ธรรมะในใจของท่านมันเข้ากับเม็ดหินเม็ดทราย มันเข้าได้ทุกส่วนของสามโลกธาตุ มันเข้ากันได้ มันกลืนกันได้ มันไม่มีขัดไม่มีแย้งต่อกันไง มันมีความสุขตามความจริงอันนั้นไง ความสุขตามความเป็นจริงมันหาได้ในหัวใจของเรานี้ มันหาได้ในการประพฤติปฏิบัติของเรานี้ คั่นคว่าในหัวใจนี้

แต่เวลาเราเกิดมา จิตที่เวียนว่ายตายเกิดเพราะมันมีอวิชชา มันไม่รู้ มันถึงได้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันได้เกิดมาเป็นมนุษย์ พอได้เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์ต้องมีมนุษย์สมบัติ

มนุษย์สมบัติคือศีล ๕ เราไม่เบียดเบียนใคร เราไม่ทำลายใคร เรามีศีลมีสัตย์ของเรา เราไม่ทำลายใคร ไม่ลักทรัพย์ของใคร สิ่งนี้ให้เราเกิดเป็นมนุษย์ ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา ถ้ามนุษย์ที่มีคุณธรรมขึ้นมา เกิดมาแล้วประสบความสำเร็จในชีวิต

ถ้ามนุษย์เกิดขึ้นมาแล้วมนุษย์ขาดตกบกพร่อง มนุษย์ก็มาทุกข์มายาก เวลาทุกข์มา ยากขึ้นมาก็ด้วยเวรด้วยกรรมของสัตว์ สัตว์มันทำของมันมา สิ่งที่เราทำของมันมา เรื่องเวรเรื่องกรรมเราก็มาสร้างบุญกุศล สร้างบุญกุศลของเราเพื่อบุญกุศลให้หัวใจมันยอมรับสัจจะรับความจริง แล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติมันต้องประพฤติปฏิบัติด้วยมรรคด้วยผลของเรา ถ้าด้วยมรรคด้วยผลของเรา เห็นใหม่

มันมีรัฐบุรุษคนหนึ่งนะ เขาบอกว่า ตอนที่เขามีอำนาจเขาอายุยังน้อยอยู่ เขามีอำนาจ แต่เขาไม่มีประสบการณ์ เขาปกครองประเทศไม่ได้ เขาทำให้ประเทศชาติเจริญไม่ได้

เวลาเขาหมดอำนาจไปแล้วเขาพยายามฟื้นฟูอำนาจของเขาใหม่ เขาบอกว่า เวลาเรามีประสบการณ์ เราก็ไม่มีอำนาจ เวลาเรามีประสบการณ์นะ ประสบการณ์ชีวิตนะ พอมีอำนาจขึ้นมาทำสิ่งใดก็มีคนมาล้อมหน้าล้อมหลัง มีคนมายกย่องสรรเสริญ มีคนมาแสวงหาผลประโยชน์ ก็เชื่อฟังเขาไป

เวลามันผิดพลาดไปแล้ว พอมันหมดอำนาจไป หมดอำนาจทุกคนก็บ้านแตกสาแหรกขาดไป พยายามจะฟื้นฟูขึ้นมา จะฟื้นฟู จะมาแสวงหาอำนาจของเขาก็คงยาก เวลาเขามีประสบการณ์เขาก็ไม่มีอำนาจ อำนาจเขาหมดไปแล้ว เขาไม่มีโอกาสได้กระทำแล้ว

นี่ไง เราเกิดเป็นมนุษย์ เรายังหนุ่มยังสาว เรายังมีชีวิตอยู่ เรายังมีโอกาสของเรา เราทำไมไม่ทำคุณงามความดีของเรา

ทำบุญร้อยพันหนไม่เท่ากับมีศีลบริสุทธิ์หนึ่ง มีศีลบริสุทธิ์ร้อยพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนึ่ง มีสมาธิร้อยพันหนไม่เท่ากับเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาหนึ่ง

นี่เรามีโอกาส มีโอกาส ร่างกายก็แข็งแรง ชีวิตก็ยังมีอยู่ เรามีโอกาสทั้งนั้นนะ แต่เราไม่ทำ

เวลาคนศึกษานะ มีศรัทธามีความเชื่อ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อ นั่นคือโอกาสนะ ถ้าเราไม่มีศรัทธาไม่มีความเชื่อ เรามานั่งเฉยๆ ดูหุ่นยนต์สิ หุ่นยนต์มันนั่งอยู่ที่นี่มันไม่ได้ภาวนาของมัน มันรู้อะไร

เราต่างหาก เราเป็นสิ่งที่ชีวิตใช้ใหม่ เวลาสุขเวลาทุกข์มันสุขทุกข์จากใจของเราใช้ใหม่ใจของเรามันมีโอกาสใช้ใหม่ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลานั้นไปแล้วมันเจ็บมันปวดขึ้นมาต่างๆ สิ่งมีชีวิตมันมีผลกระทบทั้งนั้นนะ สิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่ได้รับรู้ได้

สิ่งที่เรานั่งสมาธิภาวนาขึ้นมา ถ้าจิตใจมันเอน ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อ ทำอะไรก็ได้ เวลาคนที่ไม่มีศรัทธา นะ ขอให้บอกมา จะทำอะไรก็ได้

แต่คนที่ไม่มีศรัทธา นะ อ่อนนอนมัน ทำให้มันเต็มที เตรียมให้มันพร้อม มันไม่สนใจเลยถึงเวลามันไม่มีศรัทธาไม่มีความเชื่อ มันไม่ทำ มันไม่รับรู้ของมัน ถ้าไม่รับรู้ของมัน

มันโอกาสของเรา นะ ถ้าโอกาสของเรา เราเกิดมาเรายังมีชีวิตอยู่ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อของเรา เราพยายามขวนขวายของเรา ศึกษาของเรา สิ่งใดที่เป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับเรา นะ

สมบัติเราเกิดมา เกิดมาจริงตามสมมุติ มันจริงของมัน ชีวิตเป็นเรื่องจริงๆ ทั้งนั้นนะ มันจริงตามสมมุติ แล้วเราก็จะมายึดมันถือมันเป็นของเราๆ มันสมมุติ สมมุติแคชีวิตเราเท่านั้นนะ เพราะชีวิตนี้มันต้องสิ้นไปอยู่แล้ว จะเชื่อไม่เชื่อว่านรกสวรรค์มีหรือไม่มีก็แล้วแต่ แต่ต้องตายทุกคน

เวลาตายไปแล้ว จะมีหรือไม่มีก็แล้วแต่ ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา ถ้ามันพร้อมขึ้นมา นะ คนที่จิตใจที่มันพร้อม จิตใจที่มันมีความสุข จิตใจที่มีศีลมีธรรมในหัวใจ กับจิตใจที่มันแห้งแล้ง จิตใจที่มันทุกข์มันยาก เราเทียบเข้ามาในใจของเราได้นะ

ในใจของเราเวลามันทุกข์มันยาก เวลามันบีบคั้น เป็นอย่างหนึ่ง ถ้าวันไหนเรามีความสุข เป็นอย่างหนึ่ง แล้วความสุข ความสุขทางโลกมันเป็นอามิสไฉ

คำว่า “อามิส” มันต้องเที่ยวรอบโลกก็มีความสุข ตอนนี่ซื้อตั๋วไปอวกาศกัน จะไปเที่ยวอวกาศ ถ้าไปกลับมาแล้วก็กลับมาใช้หนี้

แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ นะ ไม่ต้องไปไหนเลย อยู่โคนไม้ก็มีความสุข อยู่ที่บ้านก็มีความสุข ถ้าเราเข้าใจหมดแล้ว เราเข้าใจในหัวใจเราหมดแล้ว มันมีความสุขทั้งนั้นนะ

การศึกษาการค้นคว้านั้นเป็นเรื่องคุณภาพชีวิตของโลก แล้วคุณภาพของจิตของเราละ ถ้าคุณภาพจิต พระพุทธศาสนาสอนที่นี้ไง ถ้าพระพุทธศาสนาสอนที่นี้ละ มันเห็นคุณค่าไฉ

แล้วนั่งสมาธิภาวนาขึ้นมากกว่ามันจะได้ เหมือนคน คนทำหน้าที่ที่การงานขึ้นมามันทุกข์ มันยากขนาดไหนนะ ผู้ที่อาวุโสเขาคิดถึงเด็กน้อย เขาคิดถึงเยาวชนรุ่นต่อไป เขาจะอยู่กับอย่างไร ประเทศชาติมันจะเป็นอย่างไร คนที่เขาผ่านชีวิตของเขา เขาจะลึกถึงชนรุ่นหลัง

นี่ก็เหมือนกัน คนที่ประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ของเรา เวลามันประพฤติปฏิบัติขึ้นมา กว่าจิตมันจะสงบได้ กว่ามันจะยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ แล้วกว่ากิเลสมันล่อมันหลอก ธรรมะต่อสู้ออกสู้กับกิเลสในหัวใจของตน

เวลาหลวงตาท่านเทศน์ว่า การ สงครามธาตุ สงครามชั้นันท์ ระหว่างกิเลสกับธรรมมันรบกันกลางหัวใจไฉ ถ้าเป็นธรรม ธรรมะมันชนะขึ้นมา หัวใจเราพร้อมเป็นสุข ถ้าธรรมะแพ้กิเลสในหัวใจของเรา กิเลสในหัวใจของเรามันแผดมันเผา นี่สงครามธาตุ สงครามชั้นันท์

ระหว่างนั่งสมาธิภาวนา เวลานั่งสมาธิภาวนา เวลาปัญญามันเกิดนะ โอ้โฮ! มันฟาดมัน ฟันด้วยมีกำลังของสัมมาสมาธิมารองรับนะ กิเลสมันหมอบมันราบหมดเลยนะ ปัญญามันแยก มันเยาะไป โอ้ย! มันเว้งว้างไปหมดเลย

ถ้าวันไหนจิตมันเสื่อมขึ้นมา กิเลสมันฟูขึ้นมานะ กิเลสมันพูดเลยว่า “จะมานั่งตายอยู่ ทำไม ทำไมไม่ไปเที่ยวเล่นกับเขา ทำไมไม่แสวงหาประโยชน์กับเขา” นี่เวลากิเลสขึ้นมาระหว่าง สงครามธาตุกับสงครามชั้น

ถ้าเวลามันเกิดขึ้นมากกลางหัวใจ คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเขาจะรู้เขาจะเห็นของเขาไป นี่ปัจจุัตถ์ สันติภูมิโกลัง เวลภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้นมา คนทำขึ้นมามันจะเกิดนะ

ดวงใจดวงใดไม่มีมรรค ดวงใจดวงนั้นไม่มีผล ถ้าดวงใจดวงใดมีมรรค มีมรรคมีการ กระทำของเรา เห็นไหม

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ หน้าที่การงานของเราก็เป็นเรื่องความทุกข์ความยากของเรา อันหนึ่ง มันเป็นหน้าที่การงานของเรา แต่ด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันบอก ใ้มันเป็น งานของเรา มันชอบมันพอใจของมัน เวลานั่งสมาธิขึ้นมา นี่ไม่ใช่งานของเรา ทั้งๆ ที่เป็นงาน จริงๆ เลยละเพราะมันฝึกหัดจิตจริงๆ เลย

จิตที่มันภาวนา ภาวนามยปัญญา การภาวนาเป็นบุญกุศลที่สูงที่สุด สูงสุดที่ไหน สูงสุดที่ มันฝึกหัดหัวใจนี้ใจ หัวใจที่เป็นอวิชชาที่มันไม่รู้ที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลามันฝึกมันหัด ขึ้นมามันได้พบได้เห็น สงครามธาตุ สงครามชั้นระหว่างกิเลสกับธรรมมันต่อสู้กันกลางหัวใจ มันมหัศจรรย์ๆ ถ้ามันทำขึ้นมาได้

แต่เวลามันทำขึ้นมาไม่ได้ มันว่างเปล่าไป ทำแล้วก็จืดก็ซีด ทำแล้วก็ไม่มีประโยชน์อะไร เลย ทำสิ่งใดแล้วก็ไม่เห็นเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมาเลย

มันไม่เป็นขึ้นเป็นอันเพราะมันจับต้องสิ่งใดไม่ได้ไง เหมือนกับเราไม่ได้เปิดบัญชี เรามี บริษัทห้างร้านใหญ่โต ส่งสินค้าออกไปหมดเลย เก็บตังค์ไม่ได้ เพราะไม่มีบัญชี เขาโอนมาไม่ได้ นี่ก็เหมือนกัน หาหัวใจของตนไม่เจอ ถ้าหาหัวใจของตนไม่เจอ มันจะเริ่มตันตรงไหน

ถ้าหาหัวใจของตน บัญชีของเรา บัญชีของเราเปิดไว้เลย ใครเขาจะโอนเข้ามาก็ได้ ใครเขาจะติดต่ออย่างไรก็ได้ ถ้าเรามีของเรา ถ้าหาหัวใจของตนเจอ เป็นขึ้นเป็นอัน

ถ้าหาหัวใจของตนไม่เจอ มันไม่เป็นขึ้นเป็นอัน มันก็เป็นการแสวงหา ทำความสงบของใจๆ การแสวงหา แสวงหาหัวใจของเรา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

ใครทำสมาธิได้นะ จะเคารพธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นการยืนยัน
ไ

สำหรับอาหารที่ว่างเปล่ามันไม่มีอาหารสิ่งใดเลย สำหรับอาหารที่มีอาหารอยู่เต็มสำหรับเลย มันน่ากินกว่ากัน แตกต่างกัน

ถ้ามันหาไม่เจอมันก็ไม่มีอาหารเลย ไม่มีอาหารเลยมันก็ว่างเปล่า มันก็ว่าเหว แต่ถ้ามันมีของมันนะ อู้ฮู! แล้วเวลาหลงตาทำนเทศนาว่าการ ธรรมะสดๆ ร้อนๆ สดๆ ร้อนๆ สมาธิก็สมาธิสดๆ ร้อนๆ ถ้าเป็นปัญญาก็ปัญญาสดๆ ร้อนๆ เวลามันเกิดขึ้นมามันสดๆ ร้อนๆ กลางหัวใจ โอ้ย! มันมีรสมีชาติ มันเป็นสัจจะความจริง นี่ธรรมโอสถๆ สัจธรรมมันมีความอยู่จริงไ

แต่ของเราละ มันมีแต่สำหรับ ไม่มีอาหารไ สำหรับคือกายกับใจ ทุกคนเกิดมามีกายกับใจเหมือนกัน มีความทุกข์ความยากเหมือนกัน แต่ความจริงขึ้นมามันจะเกิดขึ้นมาหรือไม่

ถ้าเรามีโอกาส เรามีโอกาสอยู่แล้ว เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แต่เราไม่มีประสบการณ์ ทำอะไรไม่เป็นขึ้นเป็นอันเลย เวลาทำสิ่งใดแล้วมันท้อแท้ ไม่มีความมั่นใจ เลิก เวลามันเลิกแล้ว พอเลิกแล้วมันทุกข์มันยาก จนทั้งชีวิตเลย แสวงหาสิ่งใดแล้วมันก็บีบคั้นมา นี่เวลาบีบคั้นมา

ถ้ามันจะเป็นจริงๆ เป็นจริงเราต้องเอาชนะใจของตน เห็นไหม

จะมาประพฤติปฏิบัติ พอมีประสบการณ์ขึ้นมามันก็ไม่มีอำนาจ ไม่มีสัจจะความจริงที่สามารถจะเอาชนะตนเองได้

ถ้ามีสัจจะความจริงที่สามารถจะเอาชนะตนเองได้นะ มันเป็นนะ มันเป็นสัจจะ เป็นข้อเท็จจริง

เวลาคนมีอำนาจ คนที่ร่างกายแข็งแรง คนที่มีโอกาส มันไม่ทำ เวลามันจะมาทำแล้วนะ มันสูงงอมแล้ว ชราค่ำคร่า ไม่ใกล้ฝั่ง มันจะล้มลงสู่แม่น้ำแล้ว แม่น้ำมันจะกวาดไปหมดนะ เวลาไม่ใกล้ฝั่งแล้วก็จะมาโอดมาโอยง นี่มีประสบการณ์ แต่ทำสิ่งใดไม่ได้ ไม่มีอำนาจ ไม่มีโอกาสทั้งสิ้น ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราย้อนกลับมาที่นี้

ชีวิตนี้คืออะไร เกิดมาทำไม เกิดมาแล้ว สิ่งแสวงหาสมบรูณ์แล้ว แล้วสมบรูณ์ สมบรูณ์ ตลอดไปไหม แล้วมันจะเป็นสมบัติของเราจริงหรือไม่ เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็พลัดพรากจากเรา มันต้องพลัดพรากจากกันแน่นอนอยู่แล้ว

แต่การพลัดพรากของเรานะ เราพลัดพรากด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยการจับจ่ายใช้สอยของเรา ใช้สอยของเราเพื่อประโยชน์

เงินทองขึ้นมามันทำประโยชน์ได้ ถ้าทำประโยชน์ได้นะ เราก็ใช้ในชีวิตของเรา สิ่งเหลือที่มันเป็นกำลังของเรา ทำประโยชน์กับเรา

บ้านที่มันจะโดนไฟไหม้ ใครที่เอาทรัพย์สมบัติออกจากบ้านนั้นจะเป็นสมบัติของเรา สิ่งใดที่เสียสละไปแล้ว สิ่งใดที่มันเป็นกุศล สิ่งใดที่มันเป็นสาธารณะ นั้นเป็นสมบัติของเรา

นั่นเป็นสมบัติของเราเพราะใจมันเป็นคนทำ เราเป็นคนรับรู้ เราเป็นคนยื่นให้ ยื่นออกไป แล้วมันเป็นของเรา นี่ไง ที่ว่าทำบุญแล้วมันจะเป็นทิพย์ฯ ใจ เป็นทิพย์เพราะอะไร เป็นทิพย์เพราะมันฝังหัวใจนี้ไว้ใจ ฝังหัวใจนี้ไว้เพราะเราเป็นคนทำ เราเป็นคนทำ ใจคนทำนั้นมันติดหัวใจของมันไป

เวลาคนตายไปเคาะโลงป๊อกๆ ป๊อกๆ นั้นเขาตายไปแล้ว แต่ของเรา เราทำ เรารู้เราเห็น แล้วมันก็ซบลงที่ใจ แล้วตายก็ตายไปกับเรานี้แหละ พอตายไปแล้ว ถ้าเป็นเทวดา เทวดา ทิพย์ สมบัติของเขานะ

หลวงปู่เจี๊ยะ เราอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่เจี๊ยะท่านบอก “เฮ้ย! สวรรค์ไม่มีตลาดนะ เว้ย สวรรค์ไม่มีการซื้อขายนะ”

ทิพย์สมบัติ ทิพย์สมบัติใจ มันจะมีแสง วิญญาณอาหาร มีความสุข มีความอุดมด้วยบุญ ด้วยบาปของตน เทวดาก็ไม่เท่ากัน

เทวดาที่ทำบุญมามากกว่า แสงเขาจะสว่างกว่า สมบัติเขาจะมากกว่า เทวดาที่ทำบุญมาน้อยกว่า แสงเขาจะน้อยกว่า แล้วเขากินด้วยวิญญูณาหาร อิมสมบัติด้วยแสงนั้น แล้วเวลาเทวดาจะหมดชีวิต แสงนั้นจะพร่ามัวลง แสงนั้นจะหมดไป แล้วเทวดาก็ต้องตาย

“สวรรค์ไม่มีตลาดนะเว้ย” แล้วแสงนั้นมันเกิดมาจากไหน ก็เกิดมานี่ไง สิ่งนี้ใครเป็นคนทำ

จิตมันรู้ จิตมันเห็น จิตมันจับอยู่ เวลาไป พลังงานก็ไปจากนั้นนะ แล้วมันหมดอายุขัยมันก็เป็นของมันไป

ถ้าเวลาเกิดเป็นพรหม ผัสสาหาร อาหาร ๔ ในวิภวภูชะ พรหมเขามีผัสสาหารของเขา อาหารของพรหม อาหารของเทวดา อาหารของมนุษย์ นี่ไง แล้วอาหารของพวกนรกอเวจีมีแต่เวรแต่กรรม มีแต่ความเจ็บปวดแสบร้อน แต่ไม่ตาย รอจนกว่าหมดอายุขัย หมดเวรหมดกรรม แล้วเขาก็ตาย เศษเวรเศษกรรมก็มาเกิดเป็นชั้นสูงขึ้นมา จนมาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดต่างๆ

จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวิภวภูชะ นี่พูดถึงทำบุญกุศลไหงว่า สิ่งที่ทำแล้วเป็นทิพย์สมบัติๆ เป็นสมบัติของเรา สมบัติของเรา นี่สมบัติของเรานะ สมบัติของวิภวภูชะนะ

แต่ถ้าเป็นมรรคเป็นผล เวลาเกิดภาวมยปัญญา มันสำรอกมันคายออกไป กุปปธรรม อกุปปธรรม

กุปปธรรมคือสพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ทุกอย่างแปรสภาพไปหมด

อกุปปธรรม ของแท้ๆ ของที่อยู่กับใจ นี่ไง อันนี้อกุปปธรรม พ้นจากการตาย พ้นจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย พ้นเพราะมันไม่สืบต่อ ไม่ต่อเนื่อง อันนี้อยู่ที่ไหนละ อยู่ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาหลวงท่านบอกว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์รวมเป็นหนึ่งในใจของท่าน สมบูรณ์แบบในใจของท่าน

ในการประพฤติปฏิบัติมันจะมีคุณประโยชน์อย่างนั้น นี่พูดถึงพระพุทธศาสนานะ
พระพุทธศาสนาสอนเข้ามาที่เรา สอนเข้ามาที่หัวใจนี้

ไม่เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น เชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วเชื่อในการประพฤติปฏิบัติของ
ตน แล้วถ้ามันเป็นจริงนะ มันเป็นพุทธะกลางหัวใจ ตัวในหัวใจนั้นจะเป็นพุทธ ธรรม สงฆ์รวมอยู่
กลางหัวใจนั้น เอวัง